

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ

Т. І. Лункіна, д-р екон. наук, доцент
А. С. Цибулькіна,
здобувач вищої освіти
обліково-фінансового факультету, МНАУ

***Анотація:** Визначено, що для розвитку безготівкових розрахунків необхідно покращувати і оновлювати нормативно-правові акти, положення. Досліджено необхідність популяризації безготівкових розрахунків як одного з методів покращення економіки.*

***Ключові слова:** економіка, безготівкові розрахунки, готівкові розрахунки, документарні розрахунки, недокументарні розрахунки, розвиток.*

У постійному процесі розвитку ринкових відносин відбувається вдосконалення систем грошових розрахунків і безперервний пошук найзручніших способів проведення грошових операцій. Стан економіки України вимагає змін у всіх її сферах. Вдосконалення системи безготівкових розрахунків не є виключенням і питання їх розвитку залишається актуальним.

Безготівкові розрахунки є зручними, швидкими та ефективними. За їх допомогою відбувається значна економія часу при здійсненні грошових операцій, а також таким чином грошові кошти акумулюються в банках, що покращує контроль їх використання.

Багато вітчизняних та іноземних учених присвятили свої наукові праці розвитку безготівкових розрахунків. Серед них: Б. С. Івасів, Д. І. Коваленко, І. П. Косарева, Т. П. Куриленко, В. І. Міщенко, О. В. Міняйло та інші.

Безготівкові розрахунки – перерахування суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових чи в електронних носіях [1].

Безготівкові розрахунки мають багато переваг перед готівковими. Це насамперед зменшення витрат часу, праці й використання фінансових ресурсів, підтримування постійного кругообігу коштів з однієї сфери в іншу.

Як свідчить світовий досвід, спостерігається використання документарних і недокументарних форм безготівкових розрахунків. При документарних розрахунках, платежі здійснюються після подання до банку комерційних документів. У розрахунках між країнами з розвинутою ринковою економікою переважають недокументарні форми розрахунків. Документарні поширені в розрахунках з країнами третього світу, а також з деякими країнами Східної Європи. Це пов'язано з тим, що документарні форми уможливають значне зменшення ризику неплатежу або непостачання товару [2].

У світовій практиці найчастіше для здійснення платежів використовується акредитив. Це зумовлено тим, що акредитив є найменш ризикованим і найдієвішим інструментом забезпечення платежів. Однак в Україні через обмеження в законодавстві найчастіше використовують платіжне доручення, головними перевагами якого є швидкість, простота і зручність.

Наразі законодавчо закріплена обов'язковість використання рахунків в банках для проведення всіх операцій підприємства, але «тіньовий» бік розрахунків досі не поборений. Тому, необхідно на державному рівні обмежувати використання готівки, провадити популяризацію використання безготівкових форм розрахунків серед населення.

В Україні активно продовжується проведення антикорупційної політики, виведення економіки з «тіньового» сектору та підвищення прозорості використання коштів. Інструмент, який може допомогти в досягненні цих цілей, є вдосконалення і поширення системи безготівкових розрахунків.

Упровадження обмежень на розрахунки готівкових операцій має поліпшити ліквідність банківської системи, підвищить частку безготівкових розрахунків, оскільки покупці повинні будуть використовувати свої карткові рахунки або здійснювати розрахунки з поточних рахунків [3].

В умовах ринкової економіки облік та організація безготівкових розрахунків є важливими функціями ефективного управління банківською установою взагалі. Нові форми та напрями безготівкових розрахунків продовжують стрімко

розвиватися. У майбутньому це, безумовно, потребує подальшого дослідження та вивчення.

Література:

1. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті : Постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#Text> (дата звернення 01.10.21 р.).
2. Рафальська Д., Петрук О.М., Зарубіжний досвід використання форм безготівкових розрахунків : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції : Житомирський державний технологічний університет. Житомир, 2016. С. 282-284.
3. Лебедик Г. В., Яценко В. В., Максютенко Н. О. Стан та перспективи організації безготівкових розрахунків в Україні : Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. Вип. 22. С. 166-171.

Abstract: *It is determined that for the development of non-cash payments it is necessary to improve and update regulations, laws. The need to popularize non-cash payments as one of the methods of improving the economy of Ukraine was investigated.*

Keywords: *economy, non-cash payments, cash payments, documentary payments, non-documentary payments, development.*